

Foto: Åke Svensson

Grusnejlika finns på den svenska rödlistan över hotade arter och är där placerad i kategorin starkt hotad (EN). Den är en decimeterhög, ettårig och rikt förgrenad växt med motsatta, linjära blad, samt små blekröda blommor i en gles, kvastlik blomställning. På torr jord kan den vara mycket småvuxen och nästan helt ogrenad. Den blommar i juli–september och frukten är en kapsel.

Grusnejlika är kalkskyende och uppträder oftast tillfälligt på grusigt eller sandigt underlag i människoskapade miljöer, såsom åkrar, markvägar, gamla grustag, gruspla-

ner, gårdsplaner och andra ställen med öppen och gärna något fuktig markyta.

Arten är känd i södra och östra Sverige, från Skåne till Västmanland utom Gotland, samt har förvildade tillfälliga förekomster norr ut till Norrbotten.

Grusnejlika har gått kraftigt tillbaka, och har nu sin huvudförekomst i Blekinge (aktuella fynd från ca 100 lokaler). Enstaka naturliga växtplatser finns även i Skåne, Småland, Halland, Östergötland, Uppland och Västmanland. I Blekinge finns lokaler där arten varit beständig i mer än tjugo år.

Rödlistan

Den svenska rödlistan upprättas av ArtDatabanken och fastställs av Naturvårdsverket. Listan uppdateras vart femte år. I rödlistan klassificeras växter och djur i olika hotkategorier beroende på hur stor risken är att arten ska försvinna ur landet.

Rödlistans kategorier:

RE – Försvunnen

CR – Akut hotad

EN – Starkt hotad

VU – Sårbar

NT – Missgynnad

DD – Kunskapsbrist

Foto: Åke Svensson

Foto: Åke Svensson

Grusnejlika

är konkurrenssvag och kräver mer eller mindre vegetationsfria ytor för sitt fortbestånd. Arten kan ibland uppträda i massförekomster, och stora variationer i antal mellan olika år är typiskt. Den är känslig för närings-tillförsel och igenväxning, och har minskat kraftigt på grund av rationaliserat åkerbruk, nedläggning av magra åkermarker samt igenväxning av öppna sand- och grusmarker. På de lokaler där grusnejlika uppträder mer eller mindre kontinuerligt bör vegetationsfria ytor upprätthållas, exempelvis genom grävning, plöjning eller schaktning.

Grusnejlika odlas ibland även som prydnadsväxt. Odlade former, vilka saknar intresse från naturvårdssynpunkt, är oftast mer storvuxna men kan också avvika genom en mörk kontrast i de skära kronbladen. Förvildade plantor påträffas främst i tätorter samt på jord- och soptippar. Fynd utanför grusnejlikans egentliga utbredningsområde härstammar så gott som alltid från odling.

Floraövervakning

Sveriges miljömål slår fast att alla arter ska förekomma i livskraftiga bestånd. Att kartlägga förekomsten av hotade växter är en viktig del i arbetet med att bevara arter och biologisk mångfald.

Projekt Floraväktarna är ett nätverk av växt- och naturintresserade personer som besöker de hotade arternas växtplatser för att räkna antalet plantor, upptäcka eventuella förändringar eller andra oroande faktorer. Floraväktarnas rapporter ligger till grund för en del av miljöövervakningen

och floravårdsarbetet i landet.

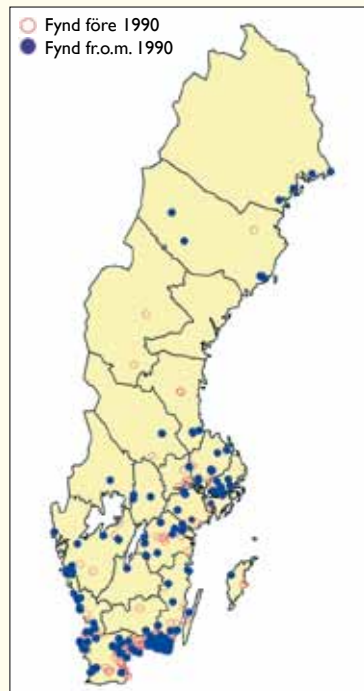
Andra viktiga delar i bevarandearbetet är nätverket Natura 2000 och arbetet kring åtgärdsprogrammen.

Naturvårdsverket har gett länsstyrelserna i uppdrag att ta fram åtgärdsprogram för ett antal hotade kärlväxter som inte klarar att överleva utan särskilda åtgärder. Programmen är inte formellt bindande men syftar till att vara vägledande för arbetet med att bevara dessa arter i landet.

Natura 2000 är ett nätverk av EU:s mest

skyddsvärda naturområden. Natura 2000-områden finns i alla medlemsländer och ska hejda utrotningen av arter och livsmiljöer. Ett fyrtiotal av Sveriges kärlväxter ingår i nätverket.

Vill du veta mer om floraövervakning eller informera om någon lokal för grusnejlika hör gärna av dig till margareta.edqvist@telia.com som är samordnare för Floraväktarna. Vill du diskutera kring skötsel eller åtgärder för en specifik lokal kontakta din länsstyrelse.

De svenska förekomsterna av grusnejlika är de enda i Norden. Närmast är växten känd från Baltikum. Även förvildade förekomster är medtagna på kartan.

Om du vill läsa mer om grusnejlika eller om floraövervakning kan du besöka följande hemsidor:

Svenska Botaniska Föreningen:
www.sbf.c.se

ArtDatabanken:
www.artdata.slu.se

Naturvårdsverket:
www.naturvardsverket.se

Länsstyrelserna:
www.lst.se

Svenska Botaniska Föreningen
ArtDatabanken